

СЕМЕНЕНКО

Інна Максимівна
isemenenko@ukr.net

УДК 332.142.4

ОРГАНІЗАЦІЯ ІМПАКТ-ІНВЕСТУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТУ
КОМПЕНСАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ
НА ЗАСАДАХ ЦІЛЬОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИORGANIZATION OF IMPACT INVESTING AS THE ELEMENT OF
COMPENSATION MECHANISM FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF
A REGION ON THE BASIS OF GOAL MANAGEMENT OF ENTERPRISES

д.е.н., доцент, завідувач
кафедри, Східноукраїнський
національний університет
імені Володимира Даля

Імпакт-інвестування є одним з типом інвестування у сталий розвиток, що забезпечує досягнення соціальних та екологічних цілей поряд з економічними, і тому може забезпечувати компроміс між приватними цілями власників підприємства та цілями сталого розвитку регіону. Стаття присвячена обґрунтуванню організації імпакт-інвестування як елементу компенсаційного механізму сталого розвитку регіону на засадах цільового управління підприємствами. У статті розглянуто сутність, принципи та світовий досвід у сфері імпакт-інвестування. Імпакт-інвестування визначено як один з інструментів, що сприяють організації інституційного забезпечення сталого розвитку регіонів.

* * *

Импакт-инвестирование является одним из типов инвестирования в устойчивое развитие, обеспечивающее достижение социальных и экологических целей вместе с экономическими, и поэтому может обеспечивать компромисс между частными целями владельцев предприятия и целями устойчивого развития региона. Статья посвящена обоснованию организации импакт-инвестирования как элемента компенсационного механизма устойчивого развития региона на основе целевого управления предприятиями. В статье рассмотрены сущность, принципы и мировой опыт в сфере импакт-инвестирования. Импакт-инвестирование определено как один из инструментов, способствующих организации институционального обеспечения устойчивого развития регионов.

* * *

Introduction. Impact-investing is a type of investment for sustainable development, which ensures the achievement of social and environmental goals together with economic goals, and therefore can provide a compromise between the goals of the enterprise owners and the goals of sustainable development of the region.

Purpose. The article is devoted to the substantiation of the organization of impact investing as the element of the compensatory mechanism of sustainable development of the region on the basis of goal management of enterprises.

Results. The article deals with the essence, principles and world experience in the field of impact investing. Impact investing is a process, which contributes to solving the problems of sustainable development, as impact investors are looking for market opportunities to solve the global problems. As only the governments cannot reach the global goals, the private capital becomes essential in financing solutions of economic, social and ecological issues of the whole world. The same situation at the regional level proves that work of private enterprises and regional authorities to solve the sustainable development problems or the region can be organized through certain compensation mechanisms. This fact confirms the need to support sustainable development of the region on the basis of goal management of enterprises.

Conclusion. Impact investing is defined as one of the tools that helps to organize the institutional support of sustainable development of a region. Such institutional support provides that an enterprise takes into account other regional stakeholders' goals while setting its own goals. In this case, impact investing becomes an important instrument for finding resources to reach the stable balance between the regional stakeholders and an element of the compensation mechanism for sustainable development of a region on the basis of goal management of enterprises.

Ключові слова: сталий розвиток, імпакт-інвестування, компенсаційний механізм, цільове управління

Ключевые слова: устойчивое развитие, импакт-инвестирование, компенсационный механизм, целевое управление

Keywords: sustainable development, impact investing, compensation mechanism, goal management

ВСТУП

В сучасних умовах сталий розвиток регіону можливий за умови наявності відповідного компенсаційного механізму, який передбачає пошук компромісу між приватними і суспільними цілями або цілями підприємств та цілями сталого розвитку регіону. Існують різні моделі пошуку компромісів у взаємовідносинах між зазначеними суб'єктами, серед яких увага має приділятися тим, де вииграш отримує кожен з учасників. Така ситуація можлива при відповідності стратегії розвитку суб'єктів концепції створення спільних цінностей М. Портера і М. Крамера, яка часто асоціюється з роз-

витком соціального підприємництва. Проте частку суспільно значущих проектів і організацій визначають не тільки міжнародні та державні фонди, а й ринки капіталу.

З погляду на індикативність інвестиційного процесу відносно інтересів суспільства та інвесторів в цілому та поширення концепції створення спільних цінностей, на зміну орієнтованого на отримання прибутку інвестування (income investing), починаючи з популяризації концепції створення спільних цінностей, приходять концепція імпакт-інвестування. Імпакт-інвестування (impact investing) (або інвестиції впливу; інвестиції соціального впливу; перетворюючі інвестиції;

інвестиції, що діють) означає вкладення власного капіталу в соціально значущі проекти [1], що, за суттю, на наш погляд, слід розглядати як інвестування у сталий розвиток.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Підтвердженням можливості розгляду імпаکت-інвестування як сучасного інструменту інвестування в сталий розвиток виступає певне коло досліджень і публікацій не лише окремих вітчизняних і закордонних вчених, а цілих установ та організацій. Зокрема, Економічна і соціальна комісія для Азії і Тихого океану (ЕСКАТО) як регіональний орган Економічної і соціальної ради ООН у дослідженні 2013 р. "Від корпоративної соціальної відповідальності до корпоративного сталого розвитку" [2] визначила, що імпакт-інвестиції можуть стати потужним інструментом, який допоможе досягти цілі інклюзивного та сталого розвитку. Широкий спектр соціального інвестування (або імпакт-інвестування) визначає К. Уїлсон [3]. Про поширення імпакт-інвестування як інструменту вирішення соціальних, економічних та екологічних проблем у всьому світі відзначало ПРООН [4]. У різних дослідженнях визначено [5, 6], що інвестори, які пріоритетним від інвестування бачать "вплив", (або імпакт-інвестори) прагнуть спершу отримати соціальний або екологічний вплив, а потім – фінансовий прибуток. У вітчизняних дослідженнях імпакт-інвестування є відносно новим напрямом і тому недостатньо розкритим. Проте, вже є певні добутки у галузі імпакт-інвестування. Зокрема, І.П. Васильчук, досліджуючи фінансування діяльності корпорацій у парадигмі сталого розвитку, визначала засади формування ринку соціальних інвестицій (які включають імпакт-інвестиції) та підходи до трансформації вітчизняного фінансового ринку відповідно до вимог концепції сталого розвитку [7]. Метою статті є обґрунтування організації імпакт-інвестування як елементу компенсаційного механізму сталого розвитку регіону на засадах цільового управління підприємствами.

РЕЗУЛЬТАТИ

Розглядаючи питання інвестування у сталий розвиток, слід відзначити, що у дослідженні ЕСКАТО зазначалось про три типи такого інвестування: соціально-відповідальне інвестування, соціальне імпакт-інвестування венчурного капіталу з пріоритетним отриманням фінансового прибутку, імпакт-інвестування з пріоритетним отриманням позитивного соціального та/або екологічного впливу, яке, у свою чергу поділяється на імпакт-інвестиції, гранти, позики малому та середньому бізнесу за ставками нижче ринкових, "янгол-інвестиції" з фінансовим поверненням нижче ринкових ставок [2].

К. Уїлсон зазначала, що інвестори, які пріоритетним від інвестування бачать прибуток, прагнуть оптимізувати фінансові прибутки з другорядною метою надати соціальний або екологічний вплив. Вони, як правило, шукають підсектори, які пропонують дохід на рівні ринкової ставки, і де одночасно можна досягти певний соціальний або екологічний результат. Вони можуть це зробити шляхом інтеграції соціальних та екологічних чинників створення вартості до інвестиційних рішень, шукаючи прибуток у спосіб,

який веде їх до створення соціальної цінності [3]. Отже, традиційно досягнення соціальних або екологічних цілей розглядалось вченими та практиками як таке, що вимагає фінансових витрат і, отже, за суттю, приносить збитки. Проте у світовій практиці інвестиційної діяльності з'являється все більше прикладів, які показують, що у деяких сферах соціальні інвестиції можуть принести одночасно значний прибуток і суттєву соціальну віддачу. Саме в цих сферах соціальні інвестори можуть відігравати важливу роль шляхом надання приватного капіталу для вирішення соціальних проблем новим шляхом. Соціальні інвестиції можуть бути здійснені у різні сфери, і тому вони мають широкий спектр очікуваних повернень. Часто ці інвестиції здійснюються декількома типами інвесторів спільно. Поєднуючи різні форми капіталу з різними вимогами до повернення, соціальні та екологічні виклики можуть бути вирішені більш масштабними способами, ніж це може зробити уряд самостійно [3].

Імпакт-інвестування як процес є найбільш близьким до вирішення проблем сталого розвитку, оскільки імпакт-інвестори шукають ринкові можливості для вирішення глобальних проблем світу. Імпакт-інвестори готові взяти на себе більше ризику, тоді як інвестори, які мають пріоритет отримати прибуток, вкладають кошти за умови відповідності проекту мінімальним вимогам до повернення. Це також має наслідки з точки зору сфер, в яких кожен тип інвесторів вкладає кошти. Імпакт-інвестори шукають ринкові можливості вирішення глобальних проблем світу, у тому числі стале сільське господарство, доступне житло, доступна охорона здоров'я, чисті технології та фінансові послуги для бідних, тоді як традиційні інвестори привертають увагу до "традиційних" сфер, які також можуть задовольняти соціальні потреби [3].

З погляду на спробу відшукати компроміс між приватними цілями власників підприємства та цілями сталого розвитку, імпакт-інвестування є ринковим механізмом вирішення пошуку цього компромісу. Імпакт-інвестування є соціальним інвестуванням, або інвестиціями у соціальний ефект, які стають все більш популярними у світі. Але не можна вважати імпакт-інвестування однозначною демонстрацією ірраціональної поведінки окремих економічних акторів. Дійсно, у короткостроковому періоді імпакт-інвестування є засобом демонстрації благих намірів та діяльністю, орієнтованою на вирішення значних соціальних та екологічних проблем, що дійсно є дуже витратним. Проте така короткострокова ірраціональність отримує значну раціональну компенсацію у довгостроковому періоді, оскільки імпакт-інвестування дозволяє здійснити "докапіталізацію" ресурсів, яку у [8] визначено як процес перетворення невикористовуваних ресурсів або потенціалу на капітал.

Імпакт-інвестиції спрямовані одночасно на поліпшення у соціальній сфері і на отримання фінансової вигоди. Поєднання в імпакт-інвестуванні соціальних і економічних цілей не означає, що інвестор приймає рішення про розміщення коштів тільки в разі гарантованої рентабельності вкладень. Не меншу значимість, ніж фінансова звітність, мають у даному випадку показники соціальної діяльності підприємства: в імпакт-інвестуванні існують такі поняття, як негативна і ну-

льова рентабельність. Вона виправдана в разі, якщо за рахунок спрямованого інвестування вдається досягти істотного соціального впливу, а в ідеалі – остаточного вирішення певної проблеми [5]. Отримання зазначених результатів є ключовим для досягнення цілей сталого розвитку, оскільки саме в них закладені проблеми суспільства, на які спрямовані імпаکت-інвестиції.

Прикладами бізнес-проектів імпаکت-інвесторів у вирішенні регіональних і глобальних проблем є створення підприємств у регіонах з високим рівнем безробіття, створення можливостей працевлаштування для маргіналізованих груп населення, впровадження енергозберігаючих технологій на промислових об'єктах, розвиток сталого сільського господарства, використання альтернативних замість традиційних вичерпних видів ресурсів, виробництво дешевих продуктів, які поліпшують умови життя людей з низькими доходами або поліпшують результативність бізнесу та збільшують прибуток [2]. Отже, застосування сучасних інструментів, які поширені в світовій практиці, свідчить про те, що інвестування у проекти, які сприяють досягненню цілей сталого розвитку, розглядаються не як процеси благодійності та технічної допомоги, а, що найважливіше, як основа для отримання фінансових результатів.

Початок імпакт-інвестування в західних країнах припадає на 2007-2008 рр., коли Фонд Рокфеллера розпочав свою програмну ініціативу щодо впливу на інвестування, оскільки ресурси уряду та філантропії є недостатніми для вирішення найбільших проблем у світі. З того часу Фонд почав допомагати формувати нову індустрію імпакт-інвестування, а також робити його підзвітним за досягнення соціальних та екологічних цілей. З того часу концепція та практика імпакт-інвестування – інвестування капіталу з метою генерування позитивного соціального впливу разом з фінансовим прибутком – значно поширились та набули розвитку. Паралельно з досягненнями в імпакт-інвестуванні, відбулися значні події у сфері створення спільної цінності [6], про які у 2006 р. зазначили М. Портер і М. Крамер [9].

Стратегії спільної цінності спонукають великі підприємства здійснювати активності, які поєднують у собі досягнення прибутку та досягнення позитивного соціального та екологічного впливу. У такий спосіб створення спільної цінності є аналогічним способу імпакт-інвесторів (інвесторів впливу) вкладення свого капіталу. Фонд Рокфеллера виділив кошти для підтримки Ініціативи "Спільна цінність" як платформи для залучення приватного сектора до вирішення соціальних проблем, яка була створена у 2012 р. Спільна цінність є стратегією управління, за якою підприємства бачать можливості для розвитку у соціальних проблемах. Тоді як благодійність і соціальна відповідальність мають на меті "віддати назад" або мінімізувати шкоду, яку бізнес наніс суспільству, спільна цінність фокусує лідерів підприємств на максимізації конкурентоспроможної цінності вирішення соціальних проблем у нових клієнтів та на нових ринках, економії коштів, збереженні талантів тощо. Все більше підприємств наразі будують та відновлюють бізнес-моделі навколо суспільного добробуту, що відрізняє їх від конкурентів та покращує їхній успіх. За допомогою неурядових організацій, урядів та інших зацікавлених сторін бізнес має потужність для створення реальних змін щодо вирішення

глобальних соціальних проблем. Керівники Фонду Рокфеллера вважали, що спільна цінність повинна бути загальним благом і що Ініціатива спільної цінності може стати важливим інструментом для забезпечення розповсюдження останніх досліджень у цій галузі у всьому світі [6]. Приєднання підприємств до ініціативи спільної цінності та початок здійснення імпакт-інвестування, на нашу думку, є необхідним елементом пошуку компромісу між цілями підприємства та концепцією сталого розвитку. При цьому, підприємства повинні обирати таку поведінку не під впливом державних органів управління, а добровільно на рівні усвідомлення власниками та керівниками, що потребує наявності відповідних інститутів у вигляді неформальної системи правил, які мотивують їх до такої роботи.

На думку керівників Фонду Рокфеллера, глобальні благодійні фонди, навіть у поєднанні з бюджетами розвитку та допомогою урядів країн, складають мільярди доларів США. Тим часом, вартість вирішення найважливіших проблем у світі становить трильйони доларів США, включаючи необхідність щорічного фінансування приблизно 2,5 трлн. дол. США для досягнення Цілей сталого розвитку лише в країнах, що розвиваються. Приватний капітал терміново потрібний для того, щоб заповнити цей розрив і вирішити актуальні глобальні виклики. Для залучення приватного капіталу Фонд Рокфеллера дотримується свого інноваційного рішення щодо фінансування – використання механізмів фінансування для мобілізації капіталу приватного сектора у нових, більш ефективних та масштабних способах вирішення соціальних, економічних та екологічних проблем у всьому світі. За оцінками ООН протягом наступного десятиріччя реалізація заходів щодо досягнення цілей сталого розвитку коштуватиме від 50 до 70 трлн. дол. США; а виконання Паризької угоди про клімат протягом 25 років коштуватиме понад 12 трлн. дол. США. Критичним стає питання фінансування цих заходів.

І.П. Васильчук зазначала про необхідність розширювати вітчизняний ринок альтернативного фінансування сталого розвитку, для чого пропонувала адаптувати інноваційні напрями фінансування (фонди приватного капіталу, краудфандинг, соціальне інвестування на ринку цінних паперів) [7]. Відповіддю про фінансування заходів зі сталого розвитку Фонд Рокфеллера бачить використання інноваційних фінансових механізмів, за допомогою яких можливо залучити більше 200 трлн. дол. США приватного капіталу, інвесторного на світові фінансові ринки, і в такий спосіб забезпечити ефективне використання капіталу на користь розвитку світу. Фонд Рокфеллера спрямовує свій благодійний ризиковий капітал через надання грантів і безпосередньо інвестування на розвиток і поширення рішень інноваційного фінансування нового покоління, необхідних для подолання розриву між потребами фінансування глобального розвитку та ресурсами, які наразі доступні. Таку модель названо Ініціативою Zero Gap (нульовий розрив). Працюючи на перехресті фінансів та міжнародного розвитку, Zero Gap являє собою модель того, як громада, що розвивається, може підтримувати та знешкоджувати нові та інноваційні механізми фінансування, включаючи фінансові продукти та державно-приватні партнерства, з метою мобілізації

приватного капіталу, що має потенціал для створення надмірного впливу [10]. Отже, робота Фонду Рокфеллера, за суттю, створює відповідне інституційне забезпечення сталого розвитку світу, країн та її регіонів, і є формою реалізації імпаکت-інвестування.

Окрім проекту налагодження партнерства між різними суб'єктами регіонального розвитку Фонд Рокфеллера виконує й іншу роботу стосовно поширення ідеї імпакт-інвестування. Починаючи зі створення самого поняття імпакт-інвестиції, Фонд працював над створенням інфраструктури для розвитку сфери імпакт-інвестування, на що витратив 50 млн дол. США. Зокрема, Фонд підтримав Глобальну мережу імпакт-інвестування (GIIN), неприбуткову організацію B Lab, та Глобальну рейтингову систему імпакт-інвестування (GIIRS) [10]. Дослідження імпакт-інвесторів Глобальною мережею імпакт-інвестування показало, що 40 % інвестицій здійснюється у США та Канаді, 14 % – в Європі, 10 % – в Центральній і Західній Африці та 9 % – у Латинській Америці. Обсяг імпакт-інвестицій не може бути точно виміряний через незрозуміле визначення терміну, але за оцінками Глобальної мережі імпакт-інвестування ринок імпакт-інвестицій оцінюється у 114 млрд дол. США [11].

На думку представників ПРООН, імпакт-інвестори традиційно заперечують думку про те, що сталий розвиток має бути досягнутий та керуватися лише соціальною допомогою або благодійністю. Навпаки, теорія імпакт-інвестування передбачає, що бізнес та інвестиції є важливими факторами для досягнення більш інклюзивного та сталого суспільства. Тому імпакт-інвестори прагнуть показати, що інвестиції можуть досягти позитивного (соціального або екологічного) впливу та фінансової прибутковості (або, як мінімум, повернення капіталу) [4]. Для успішної реалізації прикладів імпакт-інвестування необхідне відповідне інституційне забезпечення [12]. Як справедливо зазначено у [4], уряд може забезпечити сприятливе середовище для відповідних ринкових операцій, реалізовувати заходи зі стимулювання імпакт-інвестування, а також здійснювати співфінансування у важливі проекти з економічним, соціальним та екологічним прибутком.

Отже, не кожний вклад підприємства у розвиток суспільства є імпакт-інвестуванням або інвестиціями впливу. Якщо підприємство вкладало свої кошти у проект, не маючи на меті отримання екологічних та соціальних ефектів, то таке інвестування є звичайним інвестуванням, навіть якщо такі ефекти будуть присутні в результаті. Якщо підприємство вкладає свої кошти у проекти і очікує значущі соціальні та екологічні ефекти для суспільства, проте не має на меті отримання прибутку, то це не імпакт-інвестування, а благодійна діяльність або прояв соціальної відповідальності бізнесу. Очікується, що підприємство при вкладенні імпакт-інвестицій має на меті, отримання як прибутку, так і соціальних та екологічних результатів. За суттю заплановані підприємством економічні, соціальні та екологічні результати і означають реалізацію ним принципів концепції сталого розвитку. Отримання відповідних результатів можливе лише в результаті встановлення відповідних цілей. Встановлення цілей, спрямованих на надання певного позитивного впливу на оточення підприємства, означатиме, що

підприємство при цілепокладанні враховує цілі інших груп інтересів, що підтверджує необхідність забезпечення сталого розвитку регіону на основі цільового управління підприємствами.

ВИСНОВКИ

Таким чином, інструментами, які сприяють організації інституційного забезпечення сталого розвитку регіонів, є створення спільних цінностей, соціальне інвестування, імпакт-інвестування. Використання цих концепцій на практиці створює відповідне організаційне підґрунтя для визначення підприємством свого впливу на суспільство і врахування цілей його груп інтересів при постановці і досягненні власних цілей. Створення спільних цінностей та імпакт-інвестування є дієвим ринковим механізмом вирішення пошуку компромісу між приватними цілями власників підприємства та цілями сталого розвитку. У таких умовах імпакт-інвестування стає актуальним інструментом спільного пошуку ресурсів для досягнення стійкого рівноважного стану між зацікавленими сторонами регіонального розвитку та одним з елементів компенсаційного механізму сталого розвитку регіону на засадах цільового управління підприємствами.

Приєднання підприємств регіону, громад та регіональних органів влади за підтримки міжнародних організацій до ініціативи спільної цінності та імпакт-інвестування є в сучасних умовах необхідним елементом спільного пошуку ресурсів для досягнення стійкого рівноважного стану між зацікавленими сторонами регіонального розвитку. Використання концепції імпакт-інвестування на практиці створює відповідне організаційне підґрунтя для докапіталізації ресурсів регіону, пошуку стійкого рівноважного стану між зацікавленими сторонами регіонального розвитку та в цілому сприяє організації інституційного забезпечення сталого розвитку регіонів на засадах цільового управління підприємствами.

Список використаних джерел

1. *Інвестиції в устойчивое развитие*. URL: plus-one.ru/blog/economy/investicii-v-ustoychivoe-razvitiye. (дата звернення: 25.05.2018)
2. *United Nations ESCAP. From corporate social responsibility to corporate sustainability: moving the agenda forward in Asia and the Pacific*. Bangkok: United Nations publication, 2013. 128 p.
3. *Wilson K. New investment approaches for addressing social and economic challenges*. OECD Science, Technology and Industry Policy Papers. № 15. Paris: OECD Publishing, 2014. 41 p.
4. *UNDP. Impact investment*. URL: <http://www.undp.org/content/sdfinance/en/home/solutions/impact-investment.html>. (дата звернення: 19.09.2018)
5. *Зверева Н. Impact investing: досвід і тенденції*. Social investing. Портал "Новий бізнес: соціальне підприємництво". URL: http://www.nb-forum.ru/social/social_investing/impact-investing-zvereva.html. (дата звернення: 01.10.2018)
6. *Shared Value Initiative*. URL: <https://www.sharedvalue.org>. (дата звернення 01.09.2018)
7. *Васильчук І.П. Фінансування діяльності корпорацій в парадигмі сталого розвитку*. Київ, 2017. 588 с.
8. *Чернышев С. Страна, не стоящая почти ничего*. URL: http://old.russ.ru/culture/20041122_cher.html#1b. (дата звернення 01.10.2018)
9. *Porter M., Kramer M. Strategy & society: the link*

between competitive advantage and corporate social responsibility. *Harvard Business Review*. 2006. № 12. pp. 78–92.

10. The Rockefeller Foundation. Innovative finance. URL: <https://www.rockefellerfoundation.org/our-work/initiatives/innovative-finance/>. (дата звернення: 15.10.2018)

11. Global Impact Investing Network. URL: thegiin.org. (дата звернення: 11.10.2018)

12. Семененко І.М. Забезпечення сталого розвитку регіону: інституційні засади та трансформація цільового управління підприємствами: монографія. Сєверодонецьк: СНУ ім. В. Даля, 2017. 370 с.

References

1. Investments in sustainable development. URL: <http://plus-one.ru/blog/economy/investicii-v-ustoychivoe-razvitiie>. (last accessed: 25.05.2018) (in Russian)

2. United Nations ESCAP. From corporate social responsibility to corporate sustainability: moving the agenda forward in Asia and the Pacific. Bangkok: United Nations publication, 2013. 128 p.

3. Wilson K. New investment approaches for addressing social and economic challenges. *OECD Science, Technology and Industry Policy Papers*. № 15. Paris: OECD Publishing, 2014. 41 p.

4. UNDP. Impact investment. URL: <http://www.undp.org/content/sdfinance/en/home/solutions/impact-investment.html>. (last accessed: 19.09.2018)

5. Zvereva N. Impact investing: experience and tendencies. Social investing. Portal "Novyi biznes: sotsialne pidpriemnytstvo". URL: http://www.nb-forum.ru/social/social_investing/impact-investing-zvereva.html. (last accessed: 01.10.2018) (in Ukrainian)

6. Shared Value Initiative. URL: <https://www.sharedvalue.org>. (date of access 01.10.2018)

7. Vasylichuk I.P. Financing of activities of corporations in sustainable development paradigm. Kyiv, 2017. 588 p. (in Ukrainian)

8. Chernyshev S. The country, which costs almost nothing. URL: http://old.russ.ru/culture/20041122_cher.html#1b. (last accessed: 01.09.2018) (in Russian)

9. Porter M., Kramer M. Strategy & society: the link between competitive advantage and corporate social responsibility. *Harvard Business Review*. 2006. № 12. pp. 78–92.

10. The Rockefeller Foundation. Innovative finance. URL: <https://www.rockefellerfoundation.org/our-work/initiatives/innovative-finance/>. (last accessed: 15.10.2018)

11. Global Impact Investing Network. URL: thegiin.org. (last accessed: 11.10.2018)

12. Semenenko I.M. Support of sustainable development of the region: institutional foundation and transformation of goal management of enterprises: monograph. Severodonetsk: V. Dahl EUNU, 2017. 370 p. (in Ukrainian)